

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron,
za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Zgodovinski razvoj slovenske cerkvene pesmi.

(Piše ravnatelj dr. Jos. Mantuani.)

(Dalje.)

Poganski Slovani — pa tudi drugi narodi — so prepevali ob vseh priložnostih. Osobito pri ženitvanjih in pogrebih. Sinode se borijo zoper te navade in velevalo, da naj se mesto žalostink pojo psalmi ali pa „Kyrie eleison“. Benedictus Levita pravi: „Verniki naj se opominjajo, da nad svojimi mrtveci ne izvajajo običajev, ki so ostanki poganstva. Naj ne kriče in ne tulijo. Oni, ki psalmov ne znajo, naj glasno pojo Kyrie eleison, Christe eleison, in to tako, da moški predpevajo, ženske pa z visokim glasom odpevajo za dušo ranjkega. Na njegovem grobu pa naj ne napravljajo pojedin in popivanja“. Nedvomno je cerkev polagoma dosegla svoj namen; a boriti se ji je bilo stoletja, preden je udomačene navade in pesmi v narodnem jeziku zatrla ali pa pokristjanila. Da pa je načelno priporočala popevanje, v to je svetovala in silila stara navada, katere ni bilo mogoče zatreti.

Tu imamo torej že v prvi dobi koreninico cerkvenega petja pri Slovencih, ki se pa najbrže ni še bilo povspelo do narodnega jezika.

To se je pa zgodilo nedvomno v drugi dobi (ok. 800—955). Ta doba je čas velikih političnih preustrojb, čas neprestanih krvavih bojov in madjarskih navalov, na drugi strani pa probujenje narodne zavesti in uvedbe službe božje v slovanskem jeziku.

Leta 863. sta začela sv. brata Ciril in Metod svoje delo na Moravskem; leta 869. je umrl sv. Ciril; sv. Metod pa je šel kot nadškof na Moravsko, a se je moral umakniti v deželo Kocelovo, ki je tudi pripadala njegovi nadškofiji. — Delovanje sv. Metoda, osobito pa ustanovitev nove nadškofije pod njegovo palico je izzvalo med prizadetimi nemškimi škofi hud odpor. Posebno solnograški nadškof Adalwin se je z vso silo v bran postavil. Smatral je Moravo, Karantanijo in Panonijo za svoje področje. Preganjal je s svojima sufraganoma, škofom Hermanrikom pásavskim in škofom Anonom friginškim sv. Metoda in ga celo vrgel v ječo (l. 871.); na strogi ukaz papežev pa ga je moral leta 873. osvoboditi. Navzlic tem težavam je delal sv. Metod v vsakem obziru: v verskem, književnem in kulturnem

plodovito in je v narodnem oziru raztezal svoj veliki vpliv tudi preko mej svoje obsežne nadškofije. Tako n. pr. na Češko, kjer je krstil vojvoda Bořivoja in njegovo ženo Ljudmilo. To delo je bilo Nemcem trn v peti.

Ko je leta 885. sv. Metod na Velehradu zatisnil oči, so se vrgli z vso silo na njegovo delo, da je ugonobé. S pomočjo nemštvu udanega vojvode Svatopluka se jim je to tudi posrečilo. Izsilili so od papeža Štefana VI. odpravo slovanskega bogoslužja. Svatopluk je leta 886. z vojaško[silo dal izgnati iz svoje dežele okoli 200 Metodovih učencev, ki so se razšli po južnih slovanskih pokrajinah. Tako je prišlo Metodovo versko-narodno delo v prid Dalmaciji, Hrvatiji, Istri, nekaj tudi Kranjski in Ogrski. Tu se je praznovalo bogoslužje v slovenskem jeziku — a po rimskem obredu.

Slovani so si želeli duhovnov zmožnih ljudskega jezika. Zato je poslal Rastislav v Carigrad l. 863. prosit slovanskih duhovnikov; v njegovi deželi je bilo pač dovolj duhovnov iz Nemčije, Italije in Grčije — a niso bili večči narodnega jezika. Nedvomno so se ptuji duhovniki skušali v toliko priučiti slovanščine, da so mogli za silo občevati ali se sporazumeti. Dokaz za to so nam frižinski spomeniki in pa poročila iz drugih slovanskih dežel. Pri polabskih Slovanih je deloval n. pr. nemški škof Boso († 971.), ki je slovansko pisal (sclavonica scripserat verba). A to ni nič izdalo, kot je posneti iz poročil. Boso je navzlic temu učil svoje vernike klicati grški „Kyrie eleison“. Thietmar, škof merzeburški, nam poroča o tem in se huduje nad Slovani, češ, da so klic: Kyrie eleison hudomušno premenili v „ukrivolsa“ to se pravi: „v grmu je jelša“. Mi pa vemo, da tu ni bilo nikakršne hudomušnosti, ampak da si je Slovan te besede fonetično prikrojil po svojem jeziku. Še dandanes imenujejo obsprevske Lužičanje svete pesmi „podkhyrlušja“, a v Pragi pojo Čehi še dandanes staro pesem sv. Vaclavu na čast in ji pridevajo ob koncu besedo „krles“ (t. j. Kyrie eleison).

S tem pa nam je jasno dokazano, da so Slovani stremili za tem, da dobé molitve in pesmi v svojem jeziku. Ni nam znano, jeli sv. Metod kaj ukrenil v tem oziru. Verjetno je, da je učil svoje vernike pri slovenski liturgiji klicati in peti slovenski Kyrie eleison, to je „Gospodyne, pomiluj ny!“ Meni se vidi, da je tu iskati zveze z odnošaji na Češkem in s pesmijo svetega Vojtěcha. Sveti Vojtěh je prišel leta 992. iz Rima ter prinesel od papeža Benedikta VII. dovoljenje, da se sme v praški stolnici peti Kyrie eleison v slovanskem jeziku. Ta klic je bil na Češkem znan najbrže že iz časa sv. Metoda. S tem stremljenjem po narodu umljivem bogoslužju je nedvomno v zvezi tudi ustanovitev slovanskega samostana na Sazavi po sv. Prokopu. A nemški premonstratje so slovanske menihe že l. 1092. pregnali, slovanske cerkvene knjige pa sežgali. Če bi bil ta sazavski samostan še-le začetek slovanskega bogoslužja, bi ne bil imel toliko knjig, da bi jih bili morali požgati.

V 10. veku je prišel še madjarski naval, ki je izzval hude in dolgotrajne boje. Mesta so propadala, vasi in selišča so ginila v požarih, cerkve so razdirali, ljudstvo se je razkropilo. In ko je leta 955. cesar Oton I. Madjare

na leškem polju pri Augsburgu popolnoma potolkel in njihovo moč trajno strl, takrat so stale prizadete pokrajine tudi na razvalinah prve krščanske kulture. Treba je bilo več desetletij, preden so prišle toliko k moči, da so mogle začenjati znova kulturno delo. Tudi narodne pridobitve v bogoslužju so bile uničene.

S tem se začinja **tretja doba (955—1550)**. Znak te dobe je dvojen. Organizacija krščanske cerkve se vrši dosledno in to organizacijo podpira kolonizacija iz Nemčije z ustanovljanjem samostanov in župnij.

Krščanstvo je postalo nepremagljiva kulturna sila. Madjari so se po porazu na leškem polju kmalu pokristijanili, celo Obri so se uklonili Kristusovemu nauku. — Ta nova organizacija se je izvršila v konfesionelnem smislu pod vodstvom rimske cerkve, v političnem pa pod uplivom nemškega cesarstva. Dasi se je rimski obred z latinskim jezikom povsodi udomačil, izvzemši le malo pokrajin, vendar ni bilo dalje mogoče, braniti narodnemu jeziku dostopa v cerkev k službi božji. Kar so nemški škofje prej Slovanom branili, to so sedaj sami pospeševali pri svojem narodu. Weissenburški menih Otfrid piše že koncem 9. veka: „thaz wuir Kriste sungun in unsara zungun“. In res imamo iz istega časa ohranjeno nemško pesem sv. Petru na čast, pesem, ki je nastala v solnograški škofiji. Za to pesmijo se vrstijo brž tudi druge. To je bilo znamenje i za slovenske pokrajine. Slovenci niso mogli peti nemških pesmi; duhovniki pa so bili večjidel v ptujini vzgojeni in večinoma niso bili zmožni samostojno pesnikovati v slovenskem jeziku. Zato so poskušali prevajati iz latinščine in iz nemščine. To se je na boljše obrnilo pozneje, ko so tudi domačini začeli pastirovati med narodom. A narodu to ni zadostovalo; začel je sam pesmi kovati. (Dalje prih.)

Začetni pevski pouk.

(Piše dr. Kimovec.)

(Dalje.)

Poko v roki z ritmično vzgojo mora iti **izobrazba glasu, tonična vzgoja**. Že pri začetnih ritmično-gimnastičnih vajah je treba učence navajati, da se priučijo zavestno dihati, dovesti jih je treba do tega, da dihajo, kedar hočejo, dihajo takrat, kedar ritem to zahteva, kakor jim učitelj predpiše. Prav posebno skrbno je zato treba pri pisanih ritmičnih vajah napisati znamenja za dihanje, še bolj skrbno pa paziti, da vsi učenci res le takrat dihajo, kedar znamenja to dopuščajo oziroma predpisujejo; pa tudi pri teh izključno gimnastičnih vajah se mora vdihavanje in izdihavanje natančno že vnaprej določiti. — Važno je opomniti učence, da se diha na račun predidóče časovne vrednote, to se pravi: nota, ki se za njo diha, se za toliko skrajša, kolikor časa potrebujemo za dihanje, naslednja nota pa vselej ohrani svojo celotno vrednost.

Da se učenci navadijo mirno izdihavati, sapa dolgo hraniti in je ne po nepotrebem zapravljati, je jako dobro, če se uče izdihavati na črko *s*. Vzdihne se globoko, tako da se cela pljuča — ne le zgornji del, ampak zlasti strani in spodnji del — napolnijo z zrakom, potem se pa mirno, brez vsakoršnega pritiska izdihava in zraven govori črka *s*. Na tak način ima učitelj najboljšo kontrolo, ali diha učenec mirno, ali ne izgublja morda sapa po nepotrebem, zakaj vsak neenakomerni sunek se takoj pozna, če se pa sapa po nepotrebem izgublja se pa poleg tenkega izrazitega *s* oziroma mesto njega sliši plehko šumenje kakor pihanje skozi kako cev.

Prav posebno potrebno je začetnike navaditi globokega prsnega dihanja, zakaj le če so cela pljuča in vsa prsna dolbina napolnjena s sapa, je mogoče razviti in vzgojiti prost, za donečo resonanco sposoben glas, ki je gibek, voljan, za vse fine pevске nianse občutljiv in čeprav popolnoma tih, vendar polno doneč in jasno zveneč. Učencu mora preiti takorekoč v naravo, da prepono (Zwerchfell) zavestno in hoté dviga ali pogloblja in si tako pridobi trdno glasovno oporo (Stimmstütze) na preponi in v spodnji prsni dolbini.

S tem smo se pa doteknili tudi že druge točke: zavestno, hoteno proizvajanje tona. Učenca moramo do tega pripraviti, da se zaveda ne le umsko, ampak tudi fiziološko, da ima ton svojo oporo v spodnji prsni votlini, da je tam ukoreninjen, da se mora prosto in neovirano dvigati skozi sapnik, da pevec v grlu pravzaprav ne sme imeti nikakega občuta petja, da grlo takorekoč še vedeti ne sme, da poje.

V tem oziru naši pevci vsi vprek — z redkimi izjemami — veliko greše nad svojim grlom. Le poglej jih, kako se jim že na zunaj pozna, da se silno trudijo, zlasti če hočejo močno peti: v obraz žareči kot kuhan rak. žile na vratu zabrekle, mišice in kite od čeljusti doli do grla napete, da se človek boji, kdaj bo kaj počilo, pogosto se usta skremžena in zavita, obraz spačen; in kljub vsemu groznemu napenjanju in uprav konjskemu delu ni prave polne moči, pač pa pogosto neko neprijetno, včasih kar divje hreščanje. Basa zlasti skoro ne dobiš lepega, okroglega, polnega, pač pa celo vrsto takozvanih „šuštarskih basov“, to se pravi basov, ki ravno vsled silnega pritiska v grlu tako hreščeče „dreto vlečejo“, da se sliši skoro le hreščanje, pravega glasu pa ni iz grla, ker ga ta pritisk nazaj zadrži. Poleg tega pa še zmotno mislijo, kakšen silen bas da imajo, pa je le pritisk silen in silno hreščanje.

Da se goltanec (pravzaprav „jabolko“) privadi pri petju čisto mirno v nižavi ostajati, je treba učencem veliko z zaprtimi ustmi peti in jih opozarjati, da se mora grlo tudi sicer tako prosto čutiti, kakor pri petju z zaprtimi ustmi. Pred vsem je treba pri začetnikih — nikakor ne izzemši naše ljudske šole — z vso odločnostjo preganjati splošno rabljeno, rekel bi „obligatno“ kričanje, ki se po zborih zlasti pa po ljudskih šolah tako bahato šopiri: na lahno peti, glas v spodnji prsni votlini dobro opreti, to rodi dobre, lepe, pa tudi močne in čvrste, polno, mogočno doneče glasove.

Pri kričanju ima le pevec sam — toda kakor že rečeno — zmotno občut močnega glasu. Zato ker svoje glasilke in jabolčne mišice nad vsako mero napenja. Poslušalec nima drugega kakor sočutje in pomilovanje in vsaj latentno zavest, da hoče pevec z nadčloveškim trudom doseči, kar glasu manjka moči in polnosti. Da se pri tem prav pogosto dogaja, da se glasovi, ki so sicer po naravi prav dobri, do dna pokvarijo, kdo se bo čudil? Pravi čudež je pač, da se kljub vsemu temu semtertje vendar še dobe dobri, naravno nastavljajoči, polno doneči glasovi. Pevski pouk kakršen je pri nas še precej splošen, zlasti pa v ljudski šoli skoro vsevprek, gotovo nima nobenih zaslug, da tudi teh glasov ni pokončal. — Mislím, da mi nihče ne bo v zlo štel, če brez ozira na tisto namí tako drago in ljubo omejeno, zaplankano in zraven zanikerno samozadovoljnost rečem, da je začetni pevski pouk pri nas tak, da bi boljše bilo, če bi ga sploh ne bilo takšnega, kakršen je

Tretji činitelj pri solidni glasovni vzgoji je: zavestna, hoténa resonanca. Tudi tej se učenci najlažje tako priučé, da pojo z zaprtimi ustmi, saj na tak način resonanco lahko dobesedno z roko otipljejo. Treba jih je le opozoriti, da se resonanca tvori v zgornjem delu ustne votline, v nosni votlini in sploh v celem zgornjem delu glavne votline, tako da se resonanca, če je pravilna, čuti z roko nekoliko že na nosni kosti, zlasti jasno in močno pa na temenu, vrh glave. Učenec je seveda izpočetka ne bo mogel na vsakem samoglasniku ali soglasniku zadeti, prav lahko pa je na „donečih“ samoglasnikih: n, m, v, tudi na l, ki se jim kesneje še pridenejo samoglasniki: o, u, e, a, i, široki in ozki, odprti, zaprti, zategnjeni: no, mo, vo, lo, nu, mu, vu, lu itd., počasi eden za drugim, dokler učenec pri vseh ne zadene prave resonance.

Ko je pri napredujočem pouku treba glasove ločiti v nižje in višje, je treba paziti na višino, v kateri posamezni učenci prsni glas izmenjujejo z glavnim (Fistel-Kopfstimme, voce finta). Za soprane se odločijo glasovi, ki že v nižavi prehajajo v glavni glas, za alte pa oni, ki glas izmenjujejo v višavi. Stvar se sicer zdi paradokсна, pa je resnična: tisti učenci, ki ne morejo s prsnim glasom visoko peti, so soprani, oni pa, ki s prsnim glasom visoko segajo, so alti. — To mimogrede.

(Dalje prihodnjič.)

Oglasnik.

Spominu † Gregorja Riharja. (K petdesetletnici njegove smrti. 1863–1913.) **Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih!** (Ps. 150.) 20 pesmi v čast svetnikom za mešani zbor zložil Stanko Premrl. Odobril preč. kn. šk. ordinariat v Ljubljani dne 20. avgusta 1912, št. 3493. V Ljubljani 1913. Založila Katoliška Bukvarna. Cena partituri K 2:40, glasovi po 60 h.

Vsekako jako zanimiva zbirka; zanimiva zlasti zato, ker ni samo na zunaj kompliment Riharju, ampak ker je skladatelj tudi s skladbami — če ne drugače, vsaj z melodiko — enkrat poizkušal Riharju kompliment napraviti, ali recimo bolje: narodni melodiki, narodnemu slovenskemu duhu v cerkveni pesmi izraza, duška dati. V kolikor je pri tem na Riharja mislil in ga poizkušal po njegovem duhu posnemati, je vprašanje, če je bilo ravno potrebno. Seveda če se vzame, da Rihar vsebuje narodni duh v cerkveni pesmi, je to lahko umeti. To pa se zdi ravno dvomno, ker se zdi, da je Rihar v pesmih, ki so res njegov produkt, daleč proč od narodnega duha, zakaj te pesmi dihajo pogosto našemu narodu čisto tuj, pogosto jako malo resni duh lahkokrile italijanske opere iz časa najhujšega propada. Naše svetne narodne pesmi imajo glede melodike in ritmike precej drugačen in pogosto veliko bolj resen značaj, nego Riharjeve (namreč od njega res komponirane, ne pa po njem harmonizirane in deloma z nepotrebno šaro glasbenih okraskov nakošatene) cerkvene. Sicer se Riharjev „narodni“ ton ne kaže v tej zbirki pogosto, hkrati se je g. skladatelj ob takih prilikah jako spretno s pomočjo harmonije in kontrapunkta izognil ne lepim učinkom, ki bi jih melodika sama po sebi lahko napravila, vendar se mi hoče zdeti, da nam kljub temu na to pot ni treba stopati.

Pač pa se je Premrlu na jako veliko mestih izredno dobro posrečilo porabiti naroden slovenski in sploh slovanski duh glede melodike in zlasti glede ritmike; tukaj je šel svoja nova pota, ki so res naša, ne pa k nam od drugod zanešena; to je tudi vzrok, da ne nahajamo v teh pesmih kakor je pri nas žal splošna navada zlasti pri cerkvenih skladbah — seveda s častnimi izjemami — venomer istih šablonskih postopov. Premrl je v tem oziru zelo samostojen.

To so nekatere splošne načelnostne misli. V vse spomina vredne posameznosti se ne bom spuščal. Glavne vrline so: samostojna melodika, ki se — razen par mest — ne uklanja tujim vplivom; zanimiva ritmika pod vplivom slovanske glasbe; lahkoten, gibčen melodičen tek. V tem oziru naj samo sledeče pesmi omenim: 3, 4, 8, 10 (čeprav ritem semtertje — se zdi — malo zastaja), 12, 13 in posebno št. 14; pri tej pesmi — se mi zdi — skladatelj ni nameraval prav strogih triol, ampak nekak bolj prost ritem, nekaj kar se zapisati ne da, pač pa občutiti, ritem podoben lahko plavajočemu ritmu korala, kakršnega uči slavna benediktinska šola, tako da po mojem mnenju tej pesmi ne določa ritma strogi metrum, ampak bolj mirno slovesen govor, gladka deklamacija, ritem preko strogega metra, preko ozkih taktovskih spon.

Kar mi ne ugaja, so nekatere anticipirane note in akordi, (n. pr. št. 17 in zlasti 18, kjer vsled tega nastane neko poskakovanje). Te anticipirane note po mojem prepričanju prav gotovo niso naroden duh, ampak so bolj pevske razvade, ki jim je pa Premrl nekako legalno obliko dal in jih še dosti užitne napravil; zdi se pa, da se nam v tem oziru ni treba truditi: grmovje se težko da požlahtniti, čeprav ga je mogoče toliko obrezati, da se navsezadnje da porabiti. Če je pa na njega mesto mogoče žlahtne mladike zasaditi, ga je boljše iztrebiti.

Pri št. 18 je začetkoma pri treh kiticah manj dobra deklamacija, pri četrti pa slaba, tudi melodičen tek je izpočetka bolj instrumentalnega (orgelskega) nego vokalnega pevskega značaja; konec se pa lepo razvija.

Na mestih kakor je v basu na str. 16. v četrtem taktu je boljše prve tri

osminke skupaj zvezati in še le zadnji nov zlog dati:
gla - sju

V št. 7 bi želel zaradi muzikalične rime na zlogu čudo - vi - ti v sopranu polovinko (v altu morebiti zadržek); s tem se izognemo tudi nič posebno lepemu zavijanju v altu; prav tako bi bil v zadnjem taktu iste pesmi veliko

bolj krepak 4/6 akord negoli sekstni (pravzaprav je zadržani septimni akord); čeprav stoji na sekstnem (oziroma zadržanem) akordu „sforzato“, vendar *a* v tenoru vso moč akordu vzame.

Zbirko prav toplo priporočam vsem našim zborom; brez dvoma jo bodo z veseljem in užitkom vsi rabili, zakaj pesmim se vidi, da so zložene z lju-beznijo in z duhom, kakršen mora vladati v srcu vsakega kristjana nasproti svetnikom; čeprav so v celoti dosti lahke in preproste, so vendar globoko občutene, primerne, da pomagajo vzgajati v naših zborih boljši okus, kakor ga marsikateri doslej kažejo.

Kimovec.

O zbirki svetniških pesmi nam je došla še druga ocena, ki jo priobčujemo s prvo vred. Glasi se tako-le:

„Prav piše gospod skladatelj, da imamo najmanj pesmi za svetnike, in da bo treba novega besedila za enake nove pesmi. Že pri izdajanju „Cecilije“ je manjkalo besedil, posebno za svetnike-patrone raznih cerkvâ, a takrat je gospod prof. dr. G. Pečjak blagovoljno napravil besedilo za dve pesmi, v katerih se lahko podloži ime svetnika oziroma svetnice, da se dotični svetnik-patron sleherne cerkve lahko opeva. Omenjene nove pesmi so vseskozi lepe, zelo melodijozne, strogo cerkvene in umetniško vredne skladbe. Zložene so večinoma v lahkem, gladkem zlogu, a kjer se bode navadnim pevskim zborom ustavljala kaka drzna disonanca, le pogumno na-njo, naskok bo poplačan z milo, posluh ublažujočo harmonijo. Zaradi razlike je tupatam med zbor vložen kak lep solo, in zanimivo je pri tej zbirki zlasti to, kako se gosp. skladatelj ozira pri komponiranju na dobo cerkvenega leta in na pomen, ki ga ima ta ali oni svetnik v cerkvi, in to je prava umetniška zahteva. Zanimivo je, pogledati pri nas na razvoj skladanja od dobe Riharjeve, katerega spominu je le-ta nova zbirka pesmi posvečena, do naše sedanje: Vsaka najmanjša razlika v modulaciji od navadne in preproste „à la harmonika“, vsak kontrapunktični polet, vse to je provzročilo grozo in strah, a danes? Prosti smo verig, ki so ubogo našo cerkveno glasbo tako ozko stiskale, da je komaj dihala. Zato pa danes z veseljem kličem z g. skladateljem: „Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih!“ (Ps. 150.)“

Foerster.

Anton Grum: **Aleluja!** 10 velikonočnih pesmi (9 slovenskih in Regina coeli) v čast Kristusu od smrti vstalemu. Op. 8. V Ljubljani 1913. Z dovoljenjem preč. kn. škof. ordinariata ljubljanskega z dne 30. julija 1912, št. 3007. Cena K 1.20. Založila Katoliška Bukvarna. — Gosp. Grum postaja kot skladatelj od leta do leta boljši. Vidi se, da se izobrazuje na dobrih vzorih in da svoje skladbe skrbno opili, predno jih izda. Tako je tudi edino prav. Njegova najnovejša zbirka velikonočnih pesmi je prav solidno in vsega priporočila vredno delo. Vse skladbe teko gladko, so dokaj melodiozne ter nudijo raznih harmoničnih in kontrapunktičnih zanimivosti. Tudi glasovi se gibljejo vseskozi v pravih, njim primernih mejah. 3. in 6. pesem se pričneta s kratkim moškim zborom, ki ga pa lahko nadomesti tudi tenorsolo. V „Regina coeli“ je pri sklepu prav spretno uporabljen koralni „aleluja“, ki ga poje najprej triglasen ženski, potem pa štiriglasen mešani zbor. V drugem taktu pri „aleluja“ bo boljše in lepše, če se alt povspne navzgor:

zato, da ne ponavlja spodnjega *c'* in *e'*. Pri št. 8. pa mora v predpredzadnjem taktu na str. 16 v tenorju na tretji dobi stati *c* mesto *as*.

Premrl.

Razne reči.

Δ 4. februarja je umrl dunajski nadškof, kardinal dr. Frančišek Nagl, ki ga je poleg drugih obilnih lepih lastnosti dičila tudi velika ljubezen in vnema za pravo cerkveno glasbo. Kot cerkvenoglasbeni reformator je nastopil že kot škof v Trstu in pozneje kot dunajski nadškof. Na njegov ukaz so začeli po dunajskih cerkvah od leta 1912. dalje pri latinskih mašah zopet peti introit in komunijo, ki sta se preje redkokje slišala. — R. I. P.!

Δ Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo je imelo v mesecu januarju dve redni seji, pri katerih se je razpravljalo o izdaji, oziroma o pripravah za izdajo nove cerkvene pesmarice „Cerkveno leto v pesmih“. Delo bosta pripravljala glasbeni odsek in odsek za presojo besedila.

Δ Na ljubljanskem frančiškanskem koru so 2. februarja (na Svečnico) izvajali novo latinsko mašo v E-molu za mešani zbor in orgle, ki jo je zložil Rudolf pl. Weis-Ostborn, novi ravnatelj nemškega filharmoničnega društva v Ljubljani, bivši glasbeni ravnatelj v Knittelfeldu na Zgornjem Štajerskem. Skladba je zelo originalna in zanimiva. Izvajanje, pri katerem je iz prijaznosti sodeloval tudi g. skladatelj sam, je — kakor čujemo — zelo dobro uspelo.

Δ 25. novembra 1912 je umrl v Celovcu tamošnji bivši stolni kapelnik gosp. Aleksander Lutschounig. Pokojnik je bil ne le kot glasbenik, ampak tudi kot mož vseskozi plemenitega značaja in odločno katoliškega prepričanja v vseh krogih visoko spoštovan. Naj počiva v miru!

Δ Ravnokar je izšel nov antifonal (*Antiphonale sacrosanctae Romanae Ecclesiae pro diurnis Horis Ss. D. N. Pii X. P. M. jussu restitutum et editum Romae, Typis Polyglottis Vaticanis 1912*). Žal da manjka v novem antifonalu ravno to, kar smo najbolj pričakovali: matutin za Božič in matutini za veliki teden. Novi antifonal se torej reprezentira le kot diurnal. Prvi del knjige tvori *Ordinarium divini officii et psalterium per hebdomadam dispositum* (stran 1—183) in oficij za posamezne dni v tednu; od str. 185—483 se nahaja *Proprium de tempore*, od str. 485—776 *Proprium Sanctorum* in končno na 221 straneh *Cummune Sanctorum* in partikularni godovi. Zadnjih 6 strani obsegajo *Toni communes*. — Antifonal se dobiva v knjigarni Styria (Gradec). Mehko vezan stane 7 K 70 v., trdo vezan 10 K.

Popravek.

V dr. Mantuanijevi razpravi „Zgodovinski razvoj slovenske cerkvene pesmi“ naj se v 1. letošnji številki našega lista na 1. strani 11. vrsta čita mesto „zahodnih“: vshodnih.

Listnica uredništva.

O zadevi cerkvenega ljudskega petja bomo obravnavali — če Bog da — v prihodnji številki. Hoteli smo že danes, a je zmanjkalo prostora.

Današnjemu listu je pridejana 2. števil. prilog.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.